

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ ЯК ФАКТОР ПІДТРИМКИ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ

Конопляник Д.О., асистент

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0009-0005-1973-771X>

Астраханцева В.О., здобувачка вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. У тезах описано сучасний стан продовольчої безпеки України, виклики та загрози, які постали перед українськими громадянами після повномасштабного вторгнення держави-агресора. Особливу увагу приділено психологічній підтримці аграріїв, надано рекомендації для підвищення морально-емоційної стійкості, яка суттєво впливає на добробут населення й ефективність розвитку галузей народного господарства.

Ключові слова: продовольча безпека, добробут, народне господарство, економіка, психологічна підтримка.

Продовольча безпека держави є пріоритетним напрямом розвитку для будь-якої країни. Сьогодні продовольча безпека є дуже важливою, оскільки її ефективне забезпечення є показником здатності держави гарантувати фізичну та економічну доступність якісних продуктів харчування для всіх громадян, незалежно від внутрішніх та зовнішніх загроз. Система народного господарства завжди залишається ключовим елементом економіки, успішне управління якою впливає на соціально-політичну ситуацію у державі.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням держави-агресора та активними бойовими діями на території України продовольча безпека так само, як і інші сфери життєдіяльності суспільства, на жаль, постраждали. Перед громадянами, які працюють у різних галузях народного господарства постали нові виклики та загрози, вирішення яких є дуже складним. Повномасштабне вторгнення завдало високих втрат аграрному сектору України. Через тимчасову окупацію територій, мінування сільськогосподарської місцевості, блокування експорту товарів та послуг відбулось скорочення виробництва та зростання цін на продукти харчування. На думку вітчизняних фахівців-аграріїв, знищення Каховської ГЕС стало додатковим ударом по аграрному сектору, спричинивши дефіцит води для зрошення урожаю та його загибелі. Втрата робочих місць та зниження доходів населення теж негативно позначались на доступності продовольства [2].

Для забезпечення повноцінного функціонування продовольчої безпеки необхідно відновлювати аграрне виробництво на деокупованих територіях, шляхом надання фермерам необхідних ресурсів та фінансової підтримки, розширювати внутрішнє виробництво та стимулювати переробку сільськогосподарської продукції для зменшення залежності від імпорту.

Сьогодні Україна для економічної стійкості запроваджує державні програми, створює резервні фонди, щоб підтримувати місцеві громади. Наприклад, у Державному бюджеті України на 2025 рік було закладено понад 6 млрд гривень на підтримку аграрної сфери, у тому числі 1 млрд гривень на розмінування сільськогосподарських земель. На думку міжнародних фахівців, уряд, спільно з міжнародними донорськими організаціями, запроваджує грантові конкурси та програми, які допомагають аграріям у вирішенні сезонних складнощів. Такі програми є тимчасовими і реалізуються у періоди потреб аграріїв у певних матеріалах. Прикладами таких програм є гранти на підтримку агрегаційних моделей у ягідництві та овочівництві, фінансова допомога домогосподарствам, що здійснюють сільськогосподарську діяльність та дрібним фермерам Mercu Corps та інші [1].

З соціальної точки зору треба гарантувати доступність харчових наборів для вразливих категорій населення через співпрацю з міжнародними організаціями, такими як Всесвітня продовольча програма Організації Об'єднаних Націй [3]. Наразі продовольча та грошова допомога ВПП Україні фінансується Бюро USAID з питань гуманітарної допомоги та багатьма країнами ЄС та світу.

Соціальний аспект продовольчої безпеки також передбачає активне залучення місцевих громад до прийняття рішень, які впливають на розподіл ресурсів та організацію виробництва. Важливо, щоб заходи державного стимулювання були орієнтовані на підтримку місцевих аграрних ініціатив, що сприятиме розвитку не лише економіки села, а й підтримці ефективної робочої сили, яка здатна адаптуватися до зовнішніх та економічних змін, а також до динамічних кліматичних умов.

Незважаючи на усі перешкоди та виклики, наші українські громадяни продовжують триматися і займатися своєю справою, однак питання психологічної підтримки набуває нових форм. Як зазначає вітчизняний психотерапевт Олег Романчук, у той час, коли стратегічною метою супротивника є залякати масштабом своєї агресії, спровокувати паніку та зневіру, щоб змусити утікати або задаватися, українські громадяни відповідають ворогу власною стійкістю та мужністю [4].

Фермери та аграрні підприємства потребують комплексної підтримки, включаючи консультації щодо адаптації до нових умов введення господарства. На думку авторів, необхідно впроваджувати психологічну підтримку для працівників агросектору, які постраждали від війни, а також реалізовувати програму реабілітації для населення, яка включатиме психологічну допомогу та соціальну інтеграцію. Першим кроком має стати створення на постійній основі мереж психологічної підтримки, яка надаватиме як індивідуальні консультації, так і організувати групові зустрічі для обміну досвідом та пошуку спільних рішень у кризових ситуацій. Такі заходи дозволяють не лише знизити рівень стресу, а й сприяти відновленню внутрішньої стійкості аграріїв, що є важливою передумовою для прийняття рішучих управлінських кроків під час війни. Організувавши психологічну допомогу для фермерів і сільських громад, можна підвищити не тільки їхню емоційно стійкість, але й продуктивність. Державні та

місцеві структури повинні забезпечити не лише матеріальну компенсацію збитків чи підтримку виробництва через гранти, субсидії та пільги, а й активно інвестувати в розвиток програм, спрямованих на збереження психологічного благополуччя аграріїв.

Важливим фактом є те, що психологічно врівноважена людина здатна подолати будь-які перешкоди, відповісти на складні виклики, оцінити свої можливості й організувати навколишній простір задля досягнення поставленої мети. Сучасні умови, у які, на жаль, потрапила наша держава і громадяни, потребують підготовки саме до таких складних фізичних й морально-психологічних викликів. Тому забезпечення психологічної стійкості, розвиток необхідних навичок і знань, а також підтримка українських громадян є запорукою забезпечення ефективної продовольчої безпеки в Україні.

Отже, аграрний сектор є критично важливим для економіки України і глобальної продовольчої безпеки. Війна завдала значних втрат аграрному сектору та стала випробуванням, яке висвітило слабкі сторони в системі забезпечення харчування, але завдяки державним програмам, міжнародній підтримці та зусиллям фермерів країна має можливість відновити виробництво та забезпечити продовольчу незалежність. У відповідь на ці нелегкі виклики, держава активно впроваджує програми підтримки для забезпечення стійкості та розвитку сільського господарства. Забезпечення продовольчої безпеки України у 2025 році є ключовим фактором стабільності та добробуту населення. Важливим аспектом є не лише економічна підтримка, а й психологічна допомога громадянам, які пережили кризу. Комплексний підхід до продовольчої безпеки дозволить Україні зміцнити свої позиції на світовому ринку та гарантувати стабільне майбутнє для своїх громадян.

Список використаних джерел

1. Державна підтримка агробізнесу під час війни. Офіційний сайт міжнародної аудиторсько-консалтингової компанії «BDO. Україна». URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2025/wartime-state-support-for-agribusiness>
2. Каховська ГЕС: наслідки для агросектору та удар по екології України. Офіційний сайт аграрно-політичних новин «AgroPolit.com». URL: <https://agropolit.com/cards/11-kahovska-ges-naslidki-dlya-agrosectoru-ta-udar-po-ekologiyi-ukrayini>
3. Поширені запитання про діяльність Всесвітньої продовольчої програми ООН (ВПП). Офіційний сайт Всесвітньої продовольчої програми ООН (ВПП) в Україні. URL: <https://ukr.reg.scope.wfp.org/ukr/faq>
4. Романчук О. Психологічна стійкість в умовах війни: індивідуальний та національний вимір. Офіційний сайт Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії. URL: https://i-cbt.org.ua/resilience_ukraine/

Abstract. The theses describe the current state of food security in Ukraine, the challenges and threats that faced Ukrainian citizens after the full-scale invasion of the aggressor state. Special attention is paid to psychological support for farmers, recommendations are provided for increasing moral and emotional resilience, which significantly affects the well-being of the population and the effectiveness of the development of sectors of the national economy.

Keywords: food security, well-being, national economy, economy, psychological support.